

creative activity of the future teacher of art, is aimed at the development of spiritual and creative person of the future teacher. This innovation pedagogues' activity is linked to the subjectivity, his ability to creation, creativity as one of the factors necessary to create new programs, textbooks, and for modification of this new on the level of implementation.

Conclusions and prospects for further researches of direction. Singled principles of integrity, individuality, cultural compliance, axiologism, national focus, dialogism, reflexivity, innovation are resulted by the substance, specificity and content of creative professional activity of future specialists, its individual and personal nature, involved the selection and use of appropriate forms and methods of training, the establishment of appropriate pedagogical conditions, which conducive to improving the process of professional training of future teachers of art, the functions of artistic and creative activity of future art professionals.

REFERENCES

1. Bal, G. O. (2000). *Gumanizatsiya zagalnoi ta profesiynoi osviti: suspilna aktivnist i psihologo-pedagogichni orientiri. Neperervna profesiyna osvita: problemi, poshuki, perspektivi.* [Humanization of general and vocational education: social activity and psychological and pedagogical guidance. Continuing professional education: problems, searches, prospects]. Kyiv.

2. Bakhtin, M. M. (1986). *Estetika slovesnogo tvorchestva.* [Aesthetics of verbal creativity]. Moscow.

3. Bekh, I. D. (2012). *Osobistst u prostori duhovnogo rozvitku: navchalniy posibnik.* [Personality in the space of spiritual development: a tutorial]. Kyiv.

4. Bybler, V. S. (1991). *Ot naukoucheniya – k logike kulturyi: Dva filosofskih vvedeniya v dvadtsat perviy vek.* [From science teaching – to logical culture: Two philosophical introductions to twenty first

century]. Moscow.

5. Goncharenko, S. U. (2012). *Pedagogichni zakoni, zonomirnosti, printsipi. Suchasne tlmachennya.* [Pedagogical laws, regularities, principles. Modern interpretation]. Rivne.

6. Kagan, M. S. (1985). *Vnutrenniy dialog kak zonomernost hudozhestvenno-tvorcheskogo protsessa.* [Internal dialogue as a regularity of artistic and creative process]. Moscow.

7. Padalka, G. M. (2010). *Teoriya i metodika mistetskoi osviti: innovatsiyna problematika.* [Theory and methodology of arts education, innovative perspective]. Kyiv.

8. Pehota, O. M. (1997). *Individualizatsiya professionalno-pedagogicheskoy podgotovki uchitelya: monografya.* [Individualization of professional and pedagogical teacher's training: a monograph]. Kyiv.

9. Shulgina, V. D. (2000). *Muzichna Ukraina: [monografya]* [Musical Ukraine: [a monograph]]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СТРАТАН-АРТИШКОВА Тетяна

Борисівна – доктор педагогічних наук, професор, декан мистецького факультету Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

STRATAN-ARTYSHKOVA Tetiana

Borysivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor Department of Musical Art and Choreography of Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional training of future teachers of music art.

Рецензент – д. п. н. професор Растрюгіна А. М. Стаття надійшла до редакції 30. 09. 2018 р.

УДК-378.015.31:17.022.1

ТКАЧЕНКО Тетяна Володимирівна –

доктор педагогічних наук, професор кафедри майстерності сценічної мови Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського e-mail: pednauk@ukr.net

ДУХОВНА КУЛЬТУРА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК У СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ДІЯЧА МИСТЕЦТВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Питання виховання людини, особистості як духовної цінності завжди були в центрі уваги майбутнього митця. Відмінність людини від усіх інших

живих істот полягає в наявності здібностей, здатності до творчості, до моральних та естетичних переживань. Саме емоційна насиченість визначає високу духовність людини як найвитонченішу, найпрекраснішу

частку мікрокосмосу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій з питань формування духовності свідчить про значний інтерес до цієї проблеми з боку вчених. Сьогодні поняття духовності вийшло за межі суто релігійного розуміння. Людина усвідомила свою самоцінність, поклала відповідальність за своє життя на себе. Проблемами духовності займалися видатні філософи минулого: М. О. Бердяєв, С. О. Булгаков, В. С. Соловйов, П. А. Флоренський. Дослідники пізніших часів (М. С. Каган, О. К. Уледов та ін.) переконливо доводили правомірність широкого використання понять «дух», «духовне», «духовність». Величезним внеском сучасної психології в розробку проблем духовності є дослідження Еріха Фромма та Абрахама Маслоу. Так, Е. Фромм стверджує, що сучасна епоха переживає соціальну та духовну кризу, світ втрачає ціннісні орієнтації [20]. Утилітарні цінності стають вагомішими, ніж цінності духовні й моральні. Звідси ми маємо низький рівень духовної культури людей. Абрахам Маслоу вивчав духовно повноцінну, «найповніше олюднену особистість» [10, с. 156].

Особистість, яка керується, насамперед, такими цінностями, як істина, добро, краса, справедливість, досконалість, простота. Це дає їй можливість реалізувати себе, відчуті цілком і повністю людиною.

Філософськими обґрунтуваннями проблеми духовності займалися такі дослідники, як Т. І. Адуло, В. О. Бачинін, М. С. Каган, М. К. Мамардашвілі, В. Ф. Рябов, Н. В. Симонов та інші. Певну зацікавленість проблемою духовного становлення й розвитку особистості виявляє В. І. Петрушин, автор «Музичної психології». Але ґрунтовних досліджень проблем духовності (особливо на заняттях зі спеціальних музичних дисциплін на музично-педагогічному факультеті) досі не було. У світлі вище зазначеного постала нагальна потреба розробки питання духовності й використання духовних традицій православ'я на заняттях з постановки голосу.

Метою статті є визначення духовної культури як важливого чинника у становленні особистості майбутнього музиканта, актора, співака.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання виховання людини, особистості як духовної цінності завжди були у центрі уваги вчених.

В. І. Вернадський підкреслював, що духовні виявлення людини становлять явище величезного значення, можна сказати найважливішого, що відповідає властивостям вищих форм життя людини. Духовна сутність людини виявляється у ставленні до

навколишньої дійсності, природи, мистецтва.

Поняття «духовність» багатогранне. Це містке, неоднозначне явище. Поняття «дух», «духовність», «душа» раніше частіше використовувались ідеалістичною філософією й релігією, яка розуміє духовність як зв'язок із Богом, як визнання панування над людиною. Але духовність виходить за межі тільки релігійного розуміння, коли людина осягає свою самоцінність і відповідальність за своє життя бере на себе.

Останнім часом «духовність» у суспільній лексиці стала одним з найуживаніших понять. Під духовністю ми розуміємо і специфічну людську якість, що характеризує мотивацію та сенс поведінки особистості, і позицію ціннісної свідомості, притаманну всім формам – моральній, політичній, релігійній, естетичній, художній. Але особливо значуща духовність у сфері моральних стосунків.

Справжня природа Духа людини, його духовності не тільки релігійна. Дух народжений потребами соціального буття, необхідністю розробки такого засобу регулювання людських стосунків, який не властивий суспільствам тварин і здатний здолати егоїстичні стимули поведінки індивіду, визначені його ціннісно. Власне кажучи, взагалі не можна бути митцем, вихователем, співаком, учителем без духовної культури. Тільки моральні стимули поведінки прагнення до добра, справедливості, до допомоги іншим – саме духовні, повністю щирі. А категорія сумління й обов'язку є безпосередніми інструментами духовності.

Студенти мистецьких факультетів – люди творчі, талановиті, їм необхідно реалізувати всі ті можливості, які відпущені їм Богом. Завдання викладача з вокалу – допомогти майбутнім творчим особистостям. В процесі навчання педагог передає своєму учневі частину самого себе. Тому, чим більший масштаб має особистість вчителя, чим духовніший він, тим позитивніше він зможе впливати на свого учня. Масштаб особистості педагога визначається мірою його включеності до загальнолюдської культури, професійними знаннями та навичками, мірою людського такту в поведінці та мірою його духовності. Залишаючись у руслі світської освіти та педагогіки, педагог пізнає релігійно-духовну культуру зсередини. Це дозволяє знайти ефективні методи навчання, що не суперечать сутності даної культури. Методи, які розроблені у світській музичній культурі не можуть бути механічно перенесені на музику духовну. Глибинну сутність духовної музики можливо осягнути лише за умови вивчення канонічних церковних текстів. Осягнення духовної музики неможливо без слова. В. О. Сухомлинський мав рацію, коли говорив,

що «сене нашого життя – щастя людського спілкування. Не в тому щастя, щоб замкнутися від людей, а в тому, щоб вищою нашою потребою...була потреба в людині» [1, с. 47]. Розглядаючи проблем спілкування, необхідно звернутися й до питань уміння спілкування. Окремі автори визначають уміння спілкуватися як «сукупність способів поведінки, котрі забезпечують протікання процесу спілкування між людьми» [2, с. 61–68]. Спілкування для вчителя є сферою, в якій він здійснює навчально-виховний процес. І. Ф. Колмогорцева вважає, що спілкування є «професійно-значима якість особистості вчителя». Такої ж думки і В. А. Грехнев, який розглядає спілкування вчителя як «соціально значимий показник його здібностей, вмінь здійснювати свої стосунки з іншими людьми – здатність і вміння сприймати, розуміти, засвоювати, передавати зміст думок, почуттів, прагнень у процесі розв'язання висунутих педагогічною діяльністю конкретних завдань навчання і виховання» [3, с. 19].

У процесі педагогічної діяльності вчитель вокалу повинен враховувати різні аспекти спілкування, його особливості. Але, щоб стати майстром спілкування необхідно мати якості, важливі для міжособистісних стосунків. Цей список якостей встановив польський психолог Єжи Мелібруда. Він повинен стати своєрідним орієнтиром для вчителя: до чого прагнути, які риси виховувати. Риси, які є дуже важливими для спілкування: – емпатія: вміння бачити світ очима інших, сприймати їхні вчинки з їхніх позицій, здатність сказати іншим про своє розуміння; доброзичливість – здатність не тільки відчувати, але й показувати людям своє доброзичливе ставлення, вміння приймати, навіть коли не схвалюєш їхні вчинки, готовність підтримати; автентичність – уміння бути природним у стосунках, бути самим собою, не ховатися за маскою; конкретність – відмова від загальних міркувань, багатозначних невіразних зауважень, готовність відповідати однозначно на питання; ініціативність – нахил до діяльної позиції у стосунках, здатність встановлювати контакти самому, проявляти активність, не чекати активності інших; безпосередність – уміння говорити та діяти напрямки; уявлення про ставлення інших і чесна демонстрація свого ставлення; відкритість – готовність відкрити свій внутрішній світ, щирість, уміння говорити про свої думки і почуття, але не інтимні таємниці; прийняття почуттів – відсутність страху при безпосередньому стиканні зі своїми почуттями або почуттями інших людей, готовність прийняти почуття іншого і не нав'язувати свої; конфронтація – вміння спілкування з іншими людьми з усвідомленням своєї відповідальності і зацікавленості; у разі

несхожості думок – готовність піти на конфронтацію, але не з метою злякати або покарати іншого, а з надією на встановлення справжніх і щирих стосунків.

Першоджерело духовної музики – розспівана молитва. На заняттях з постановки голосу ми використовуємо різноманітні молитви та музичні твори духовного, релігійного змісту. Молитва для співака – це не що інше, як велика зброя, невидимий щит. Учений В. І. Петрушин наводить найпоширеніші молитви, серед яких молитва «Оптинських старців»:

«Господи, дай мне с душевным спокойствием встретить все, что даст мне сей день. Господи, дай мне вполне предаться воле Твоей. Господи, на всякий час этого дня во всем наставь и поддержи меня. Господи, открой мне волю Твою для меня и окружающих. Какие бы я не получил известия в течение дня, дай мне принять их с покойной душой и твердым убеждением, что на все воля Твоя. Господи, Великий Милосердный, во всех моих делах и словах руководи моими мыслями и чувствами, во всех непредвиденных обстоятельствах не дай мне забыть, что все ниспослано Тобой. Господи, дай мне разумно действовать с каждым из ближних моих, никого не огорчая и никого не смущая. Господи, дай мне силу перенести утомление сего дня и все события в течении его. Руководи моею волею и научи молиться и любить всех нелицемерно. Аминь» [8, с.108].

Молитва – то є дихання душі, енергетичний код, що пов'язує людину з Господом, усіма Святими, небесними силами, з нашими святими вчителями. Слова молитви – вібрація енергії – розкриває в людській душі духовну сутність.

Молитва – духовна єдність людей, особливо у важких життєвих ситуаціях. Сила молитви зцілює людину, захищає, укріплює волю, характер. Молитва є одним з типових духовних станів людини, що в свою чергу пов'язано з втіленням віри. Молитва є результатом і процесом; це одночасно і Початок, і Кінець, звернення та бесіда. Існує багато визначень молитви, але всі вони сходяться в тому, що молитва – одна з основ релігії, безпосереднє звернення чи (або) спілкування з Богом. Це особливий духовно-релігійний акт, який характеризується специфічним емоційно-духовним станом. Світова музична література має достатньо безпосередніх асоціацій з молитвою (арії, прелюдії). Подібні стани зустрічаються у творах багатьох музичних жанрів. До найдуховнішо-релігійних жанрів слід віднести меси з католицького богослужіння, літургії православ'я. До того ж молитва виражається в різноманітних жанрах (хорал, гімн) через

функціональні форми моління, славлення, прохання. Молитва у вокальній музиці (позахрамовій), як правило, є мініатюрою (О. Варламов «Молитва», С. Рахманінов «Христос воскрес», «Молитва», «Перед іконою», П. Чайковський «Легенда», «Смерть», «На час грядущий»). Але саме в музичній мініатюрі відчутно розгортання в часі, можливі зміни станів. Взагалі музичні молитви можна умовно поділити на три різновиди: скарга, прохання, захоплення-славлення.

Музика – найбезпосередніший й інтимний вид мистецтва. Музика є важливим «провідником» духовного, а молитва – є засобом Богозвернення. Внаслідок такого спілкування відбувається духовна зміна особистості. Крім того, музика виражає особистісну емоцію без будь-яких пояснень, розшифровок. Тому емоційний стан під час виконання музичної молитви за своєю природою близький до молитовного акту. Крім того, під час концертного виступу духовна молитва, лірична музика є своєрідним психічним саморегулятором, що корисно впливає на психіку виконавця. У книзі «Музична психологія», автором якої є Петрушин В. І., ми знаходимо підтвердження наших думок: «У своїй свідомості включаються в роботу неусвідомлені механізми психіки, й музикант інтуїтивно знаходить саме те рішення, котре забезпечує найбільший художній ефект» [4, с. 156]. Молитва допомагає повній та глибокій зосередженості виконавця. Молитва Єфрема Сиріна, за словами О. С. Пушкіна, вважається гімном душі:

«Господи и Владыко живота моего, дух праздности, уныния, любоначалия и празднословия не даждь ми. Дух же целомудрия, смиренномудрия, терпения и любви даруй ми, рабу Твоему. Ей, Господи, Царю, даруй ми зрети моя прегрешения и не осуждати брата моего, яко благословен еси во веки веков. Аминь» [5, с. 45]. Для кожної культурної людини ця молитва є корисною та часто вживаною. Марнослів'я не є допустимим для вихованої, культурної, тим паче творчої людини. То ж який жах та розруху несе із собою лихослів'я. Яку шкоду наносить воно молодій людині. На жаль, ненормативна лексика є уживаною не тільки у побуті, але й у засобах масової інформації.

Не є таємницею той факт, що сучасна молодь надто часто вживає не тільки слова – паразити, але й так звану ненормативну лексику. Ненормативні слова проникають у всі сфери життя молоді. «Сквернословие» – так за давніх часів називали в Росії лихослів'я. Корінь цього слова походить від слова «скверна». Вичерпну характеристику надав у

словнику великоруської мови Володимир Даль: «Скверна – мерзость, гадость, пакость, все гнусное, противное, непотребное, что мерзит плотски и духовно, нечистота, грязь, гниль, тление, мертвечина, извержения, кал; смрад, вонь; непотребство, разврат, нравственное растление; все богопротивное» [6, с. 327]. Навіть за цим лінгвістичним визначенням ясно, що лихослів'я є гріхом. В чому він полягає? Коли людина вимовляє лихі слова, вона порушує біблійські істини: «Слово гниле та не сходить з вуст ваших». Людина оскверняє, бруднить багнукою свої уста. Лихослов лле багнуку у вуха тих, хто оточує. Нерідко саме цим він завдає болю і страждання тим, хто не виносить такої мови. Псується настрій, бентежитьсся благий настрій душі. Зміст лихих слів такий, що впливає на свідомість і навіть на підсвідомість людини, особливо дітей. Будь-яке слово, добре чи зле, має вагу та силу. Погане слово навіює погані думки, сіє зло, хоча й підсвідомо. Якщо наша думка матеріальна, то й матеріальні наші лихі слова. Вони скупчуютьсся над нами чорною аурую і приносять лихо не тільки тому, хто їх вимовляє, але й тим, хто його оточує.

Безумовно, лихослів'я впливає на формування морального стрижню в людині. Особливо страшно, коли це людина молода. Через вуха в душу людини проникають богомерзенні слова і закладають в ній моральну грязь. Лихослів'я існувало у всі віки, у всіх місцях, у всіх народів. Це порок – спадок язичництва. Своім корінням воно відходить у фалічні культури Давнього Сходу, темні безодні розпусти на Честь Ваала та інших ідолів. Вимовляння лихих слів не просто легкодумство, грубі жарти. Гріх лихослів'я легко передається, легко прищеплюється. Він став таким великим, що тепер не сприймається, не усвідомлюється як гріх і, навіть, самогубство. Але православна церква завжди забороняла лихослів'я, лайку. У часи царів Михайла Федоровича та Олексія Михайловича лихослови отримували тілесні покарання. Вулицями, ринками ходили переодягнені державні люди зі стрільцями, брали лихословів і на місці, при народі, для загального повчання, карали розгами. Це є нашою історією. І задача викладача – пояснити, довести до свідомості молодій людини жах гріха, направити на вірний шлях наших студентів, тим більше, що вони – майбутні вчителі, вихователі дітей, носії духовної культури.

На заняттях з постановки голосу ми намагаємося вплинути на наших студентів через власний досвід, власний приклад. Саме через любов учня до вчителя приходить і любов до предмета, який він викладає. Необхідно наголосити на ще одному

важливому моменті занять. У процесі навчання, керуючись словами Л. Толстого: «Все можна втримати, навіть неймовірно, якщо зустрічаєш ласкавий погляд» [7, с. 348], необхідно бути тактовним, уважним, коректним, ввічливим, постійно дарувати посмішку. Мистецтво є напруженою боротьбою за досконалість, у ній немає кінця, а один безперервний вічний початок. Прагнення до досконалості свого таланту – запорака майбутнього професіоналізму та успіху. Досконаліша у професійному відношенні людина зможе зробити і вагоміший внесок у суспільний прогрес, підвищити моральність, духовність, звеличити свою Батьківщину, що так бракує сьогоденню.

Без ліричної та духовної музики не може жити дух людини. Г. С. Сковорода стверджував: «Щастя не в чинах, а в серці і в труді, в тому на що Бог тебе націлив» [8, с. 76]. Г. Сковорода високо цінував народну пісню, вважаючи її «милою іконою». Не дивно, що видатні вчені, актори, поети, композитори, співаки були людьми віруючими. Нам пощастило ознайомитись з книгою Сретенського монастиря «Непознанный мир веры», створеної за благословенням Святійшого патріарха Московського Олексія. У книзі наведено багато висловів видатних митців науки та мистецтва. Так, Федір Достоєвський писав: «Господи! Что за книга это Святое Писание, какое чудо и какая сила, данные с нею человеку!.. Гибель народа без Слова Божия, ибо жаждет душа его Слова и всякого прекрасного восприятия» [8, с. 13]. О. Пушкін: «Религия создала искусство и литературу; все, что было великого в самой глубокой древности, все находится в зависимости от этого религиозного чувства, присущего человеку так же, как и идея красоты вместе с идеей добра» [9, с. 211]. Ф. Достоєвський також стверджував, що пізнання Бога – шлях всього людського життя. Якби в наш час в школі, вузі ми могли б ознайомитися з подібними думками, напевно, це б сприяло і моральному, і духовному, і творчому зростанню молоді. Та й мистецтво мало б більш могутній вплив на душу людини й більшу користь. Святитель Іоанн Златоуст писав: «Никакой подвиг не может быть достаточно велик, если от него нет пользы другим» [10, с. 13]. Та чи необхідно доводити, що співаючи духовні твори, читаючи вірші не було б лихослів'я, і людство стало б кращим, світлішим.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Духовність є неподільною єдністю свідомого і несвідомого, чуттєвого та раціонального, соціального та особистісного, дійсного та можливого, наявного та того, що передбачається, статичного та динамічного.

Духовний світ людини функціонує на трьох рівнях: рівні розсудливої рефлексії, почуттєво-емоційному та в підсвідомому досвіді особистості. Духовною особистістю вважають таку людину, яка має багатий внутрішній світ, активно вступає в пізнавальні, естетичні, моральні відносини, що знаходить відбиття в специфічній духовній діяльності. Формуючи духовний світ наших студентів необхідно спиратися на всі рівні, на весь духовний досвід і пам'ятати про особливе значення й важливість використання духовних традицій православ'я на заняттях з постановки голосу як важливого чинника у становленні особистості майбутнього діяча мистецтва.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Сухомлинский В. А. Потребность человека в человеке / В. А. Сухомлинский. – М., 1981. – 93 с.
2. Гриньова В. М. Педагогична культура майбутнього вчителя / В. М. Гриньова. – Х., ХНУ, 1996. – 231 с.
3. Грехнев В. С. Культура педагогического общения / В. С. Грехнев. – М., 1990. – 142 с.
4. Петрушин В. И. Музыкальная психология / В. И. Петрушин. – М., 1997. – 384 с.
5. Філософський словник / За ред. В. Г Шинкарука. – К., 1986. – 800 с.
6. Лазарев М. Основи педагогічної творчості / М. Лазарев. – Суми, 1995. – 143 с.
7. Каган М. С. Философская теория ценностей / М. С. Каган. – Спб, 1997. – 205 с.
8. Непознанный мир веры. – М., 2002. – 162 с.
9. Ткаченко Т. В. Основи формування професійно-педагогічної культури вчителя співу й музики / Т. В. Ткаченко. – Х., ХНУ, 2005. – 305 с.

REFERENCES

1. Sukhomlinskiy, V. A. (1981). *Potrebnost' cheloveka v cheloveke*. [The human need for man]. Moscow.
2. Hryn'ova, V. M. (1996). *Pedahohichna kul'tura maybutn'oho vchytelya*. [Pedagogical culture of the future teacher]. Kharkiv.
3. Grekhnev, V. S. (1990). *Kul'tura pedagogicheskogo obshcheniya*. [Culture of pedagogical communication]. Moscow.
4. Petrushin, V. I. (1997). *Muzykal'naya psikhologiya*. [Musical Psychology]. Moscow.
5. *Filosof'skiy slovnyk*. (1986). [Philosophical Dictionary]. Kyiv.
6. Lazarev, M. (1995). *Osnovy pedahohichnoy tvorchosti*. [Basics of pedagogical creativity]. Sumy.
7. Kagan, M. S. (1997). *Filosofskaya teoriya tsennostey*. [Philosophical Theory of Values]. Moscow.
8. *Nepoznannyy mir very*. (2002). [The Unknown World of Faith]. Moscow.
9. Tkachenko, T. V. (2005). *Osnovy formuvannya profesiyno-pedahohichnoy kul'tury vchytelya spivu y muzyky*. [Basics of formation of vocational and pedagogical culture of the teacher of music and music]. Kharkiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ТКАЧЕНКО Тетяна Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри майстерності сценічної мови Харківський національний університет мистецтв ім. Котляревського.

Наукові інтереси: сучасні проблеми професійної культури діяча мистецтв.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

TKACHENKO Tetiana Vladimirovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Scene Language Skill KNUU Kotlyarevsky.

Circle of scientific interests: modern problems of professional culture of the artistic figure.

*Рецензент – д. п. н. професор Черкасов В. Ф.
Стаття надійшла до редакції 08. 10. 2018 р.*

УДК 371.4

ФЕДЯЄВА Валентина Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету
e-mail: pednauk@ukr.net

БАТЬКИ І НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА: ШЛЯХИ ПАРТНЕРСТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Історія розвитку української школи, навчання, виховання дітей та молоді свідчать про постійний рух педагогічної науки, освіти, культури вперед, про пошук і впровадження нових технологій роботи з дітьми у різних типах навчальних закладів, зокрема у початковій школі в якій сьогодні відбуваються кардинальні перетворення.

Спрямування вектора державної політики в галузі шкільної освіти на розвиток і творчу самореалізацію особистості дитини в єдності з професійною майстерністю педагога, активним включенням до реформування дошкільної і початкової освіти батьків відображено в законах України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), «Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті» (2002), Концепції «Нова українська школа» (2016) й інших нормативних актах.

Важливими завданнями освітніх реформ є гуманізація навчально-виховного процесу, що передбачає вирішення одного із головних завдань – підвищення мотивації до навчання; розуміння учнями тези навчання приносить радість і задоволення від пізнання нового. За такої мети діти з радістю йтимуть до школи, яка за В. Сухомлинським повинна стати «школою радості». Освітня реформа в початковій школі, в цілому, Державний стандарт, концепція «Нової української школи» безумовно базується на ідеях В. О. Сухомлинського, на його дитиноцентричній концепції виховання і розвитку дитини як в школі так і в сім'ї. У своїх працях учений наголошував, що без сім'ї, батьків школа не може в повному обсязі

вирішили покладені на неї освітньо-виховні завдання. В його педагогічній системі сімейне виховання посідає провідне місце. Особливо велику увагу вчений приділяє питанням педагогічної освіти батьків, починаючи навчання і консультування батька і матері дітей дошкільного віку. Василь Олександрович акцентував увагу на всіх питаннях, які постають перед батьками; на їх розумінні процесів і завдань у вихованні підростаючого покоління відповідно вимогам часу. Вчений довів, щоб батьки були партнерами школи, треба дати їм знання з педагогіки, психології, ознайомити із законодавчою базою в освітній галузі.

Сьогодні це завдання особливо актуалізується. Багато положень, тверджень, підходів визначених у сучасній нормативно-законодавчій базі необхідно донести до батьків.

У сучасній ситуації трансформування шкільної освіти України перед вітчизняною педагогічною наукою постають завдання, детерміновані виваженням європейським освітнім вибором нашої держави. Відбуваються зміни соціальної ситуації формування дитини молодшого шкільного віку, розвитку її провідної діяльності з ігрової до навчальної; побудова системи навчальної взаємодії, розвитку комунікації та мовлення учнів у сучасному для них шкільному педагогічному середовищі.

Концепція «Нової української школи» (2016) закладає фундамент нової якості навчання не тільки у початковій, а й у середній і вищій школі.

Аналіз останніх и досліджень і публікацій. Науковці, управлінці в галузі